

**ชาอู่อาระเบีย-จีน
สัมพันธภาพทางการค้ากับ
ดุลอำนาจเชิงภูมิรัฐศาสตร์
(GEOPOLITICS)**

A R A B S T U D I E S

**Saudi
Arabia & China**

ชูชาติ พุฒเพ็ญ

**สำนักภาษาต่างประเทศ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร**

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างซาอุดีอาระเบียกับจีนดำเนินมาอย่างยาวนานเกือบ ๘ ทศวรรษ ผ่านช่วงเวลาความท้าทายมากมายท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านเชิงระบบขั้วอำนาจ (polarity) ที่เกิดขึ้นจากการขยายอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในระดับภูมิภาคและระดับโลก ทำให้นักทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแนวสังคมนิยมใหม่ (Neo-realism) ยุคหลังมองว่า ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอาจเปลี่ยนมาสู่การวิเคราะห์ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงในระดับทฤษฎีระบบ (systematic theory)^๑ แบ่งเป็นระดับต่าง ๆ อาทิ ระดับปัจเจก ระดับภายในประเทศ และระดับระหว่างประเทศ รวมทั้งการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงตามกระแสการเข้าสู่อำนาจของผู้นำรุ่นใหม่ ทำให้ในระยะหลังซาอุดีอาระเบียเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่อย่างจีน ยกย่องความสัมพันธ์และปรับตัวสู่ความร่วมมือในฐานะการเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ (China-Arab strategic partnership) ในหลายมิติ โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลต่อมูลค่าการแลกเปลี่ยนทางการค้าที่ดูเหมือนว่ามีบทบาทเหนือความร่วมมือด้านอื่น หากมองย้อนกลับไปในอดีตที่ผ่านมาจะพบว่า การแลกเปลี่ยนการค้าระหว่างสองประเทศเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับประชาชนที่เดินทางแลกเปลี่ยนไปมาระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ความร่วมมือทางการค้ามีอิทธิพลระหว่างประชาชนของทั้งสองฝ่าย กระทั่งนำไปสู่การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันขึ้นในฤดูร้อนปี ๑๙๙๐ เป็นต้นมา

จุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ

ย้อนกลับไปในปี ๑๙๙๕ ถือเป็นระยะเริ่มแรกที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน เริ่มจากการหารือทวิภาคีระดับผู้นำในการประชุมสุดยอดกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-Aligned Movement : NAM) จัดขึ้น ณ เมืองบันดุง ประเทศอินโดนีเซีย โดยการหารือรอบนี้ถือได้ว่าเป็นประตูบานแรกสู่เส้นทางความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเรื่อยมา จนทำให้เกิดความร่วมมือระดับทวิภาคีระหว่างกันอย่างเป็นรูปธรรม กระทั่งราวปลายศตวรรษที่ ๑๙ นับเป็นช่วงเวลาที่ยังสองประเทศได้ยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ผ่านการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างผู้นำและบุคคลระดับสูงทำให้ซาอุดีอาระเบียมีสถานะเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญของจีนเมื่อเทียบกับอีกหลายประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคเอเชียตะวันตกและแอฟริกาเหนือ ซึ่งขณะนั้นอยู่ในรัชสมัยของกษัตริย์อับดุลเลาะห์ บินอับดุลอาซิส

ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างสองประเทศเริ่มขับเคลื่อนในทิศทางที่เป็นรูปธรรม เห็นได้จากในปี ๒๐๐๔ เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีนเดินทางเยือนนครเจดดาห์ของซาอุดีอาระเบียเพื่อหารือข้อราชการกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงหลายกระทรวง ทำให้เกิดแนวทางความร่วมมือทางการเมือง

^๑ Kenneth Waltz. 1979. *Theory of International Politics*. Massachusetts, Addison-Wesley.

อย่างเป็นระบบและทั้งสองประเทศได้เห็นพ้องกันให้จัดตั้งคณะกรรมการประสานความร่วมมือซาอุดีอาระเบีย-จีนขึ้นนับแต่บัดนั้นเป็นต้นมาโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายเป็นประธาน

การแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างผู้นำดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ยิ่งในยุคของกษัตริย์ซัลมาน บินอับดุลอาซิส ทำให้ประเทศนี้เปลี่ยนโฉมอย่างก้าวกระโดดภายใต้การบริหารประเทศของมกุฎราชกุมารและนายกรัฐมนตรีมุฮัมมัด บินซัลมาน เพราะเพียงไม่กี่เดือนต่อมามีการเยือนระหว่างผู้นำระดับสูงระหว่างจีนและซาอุดีอาระเบียเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี ๒๐๑๖ และ ๒๐๑๙ มีความคืบหน้าจนทำให้เกิดความตกลงและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกันหลายฉบับ เนื่องจากซาอุดีอาระเบียมองว่านโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) ของจีนเป็นนโยบายที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ๒๐๓๐ ของซาอุดีอาระเบียและเป็นยุทธศาสตร์ความร่วมมือที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน โดยพบว่าในช่วงปี ๒๐๒๐ ข้อมูลจากซาอุดีอาระเบียระบุว่า จีนนำเข้าน้ำมันจากซาอุดีอาระเบียรวมมูลค่ากว่า ๘๔.๙๒ ล้านตัน หรือคิดเป็น ๑.๖๙ ล้านบาร์เรล/วันเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๙ ทำให้จีนกลายเป็นประเทศนำเข้าน้ำมันรายใหญ่ที่สุด

ซาอุดีอาระเบีย – จีน ยกระดับการเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์

จากความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างสองประเทศข้างต้น นำไปสู่การแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างบุคคลสำคัญของทั้งสองฝ่ายหลายครั้ง โดยล่าสุดช่วงต้นเดือนธันวาคม ๒๐๒๒ ที่ผ่านมา ประธานาธิบดีสี จิ้น ผิง ได้เดินทางเยือนซาอุดีอาระเบียอย่างเป็นทางการเป็นเวลา ๓ วัน ผลการเยือนรอบนี้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ทางการทูตผ่านการประชุมระดับพหุภาคีหลายวาระ อาทิ การประชุมสุดยอดคณะมนตรีความร่วมมือจีน–รัฐอ่าวอาหรับ (China–Gulf Cooperation Council Summit) รวมทั้งการประชุมสุดยอดผู้นำจีน–รัฐอาหรับ (China–Arab States Summit) จัดขึ้น ณ กรุงริยาด เมืองหลวงของซาอุดีอาระเบีย โดยทั้งสองการประชุมเกิดขึ้นในห้วงเวลาใกล้เคียงกัน ส่งผลให้ที่ประชุมทั้งสองวาระมีการพิจารณาแนวทางความร่วมมือระหว่างกันอย่างเป็นระบบ และได้ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม มีการลงนามความตกลงระหว่างซาอุดีอาระเบียและจีนภายใต้หุ้นส่วนยุทธศาสตร์อย่างครอบคลุม มีการลงนามบันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้า รวม ๓๔ ฉบับ มีมูลค่าราว ๓ หมื่นล้านดอลลาร์ โดยเป็นความร่วมมือที่ครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนภาคพลังงานหลัก และพลังงานทางเลือก พลังงานสีเขียว และการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อาจกล่าวได้ว่าการประชุมรอบนี้แตกต่างจากความร่วมมือระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับก่อนหน้านี้ที่มักเน้นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน สินค้าโภคภัณฑ์ และน้ำมันเป็นสินค้าหลัก แต่เมื่อสังเกตดูในระยะหลังพบว่า การค้าระหว่างกันมีเป้าหมายไปที่เทคโนโลยีและความมั่นคง

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี ๒๐๐๕ เป็นต้นมา มีการลงนามในสัญญาสั่งซื้อระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับมูลค่าสูงถึง ๑.๑๖ แสนล้านดอลลาร์ ในจำนวนนี้พบว่าดุลการค้าระหว่างจีนกับซาอุดีอาระเบียมีส่วนมากที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศภาคีสมาชิกในกลุ่มหรือคิดเป็น ๑ ใน ๓ ของยอดการลงทุนทั้งหมด เมื่อการค้าระหว่างกันสะท้อนดัชนีที่เป็นบวกเช่นนี้จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ทั้งสองประเทศกลายเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางการค้าระหว่างกันและจัดอยู่ในลำดับต้น ๆ มีดุลการค้าระหว่างกันราว ๘ หมื่นล้านดอลลาร์ และในปีถัดมาพบว่าดุลการค้าระหว่างกันอยู่ที่ ๕.๕ พันล้านดอลลาร์ ขณะที่ตลาดพลังงานพบว่า จีนนำเข้าน้ำมันจากกลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับร้อยละ ๔๐ โดยสัดส่วนที่นำเข้าครึ่งหนึ่งเป็นน้ำมันจากซาอุดีอาระเบีย

China-Arab States Summit 2022

อย่างไรก็ดี ปัจจัยที่ส่งผลให้ทั้งสองประเทศยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างกันมีผลต่อดุลอำนาจในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ เนื่องจากจีนคาดหวังให้ซาอุดีอาระเบียเป็นหุ้นส่วนสนับสนุนยุทธศาสตร์การค้าและด้านพลังงานโดยเฉพาะหลังเหตุการณ์รัสเซียบุกยูเครนจนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกโดยรวม ผลจากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวโดยมีปัจจัยสำคัญคือสงครามยูเครนที่ดูจะยืดเยื้อยาวนาน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อตลาดพลังงานอย่างมาก

สำหรับซาอุดีอาระเบียมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์กับจีนหลายมิติเช่นกัน ประกอบด้วย

๑. การประเมินดุลอำนาจที่ไม่จำกัดอยู่กับประเทศมหาอำนาจเพียงประเทศเดียว แม้ปัจจุบันจะมีผู้เล่นหลักคือสหรัฐอเมริกาซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ทางทหารและความมั่นคงในภูมิภาคและเป็นหลักประกันความมั่นคงให้กับกลุ่มประเทศอ่าวอาหรับต่อการขยายอิทธิพลและการคุกคามของอิหร่าน แต่ดุลอำนาจไม่ควรจำกัดอยู่กับขั้วอำนาจเดียว

๒. จีนเป็นประเทศที่มีอิทธิพลต่อระบบเศรษฐกิจและการเมืองโลก ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ซาอุดีอาระเบียกังวลอย่างมาก หากจีนยังคงนโยบายเป็นพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคงกับอิหร่านฝ่ายเดียวอย่างต่อเนื่องหลังจีนลงนามขยายความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์กับอิหร่านมีระยะเวลาถึง ๒๕ ปี ทำให้ประเด็นนี้มีผลต่อความมั่นคงในภูมิภาคอย่างยิ่ง การปรับนโยบายต่างประเทศของซาอุดีอาระเบียในฐานะผู้นำในกลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับมีเป้าหมายเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่อันดับ ๒ ของโลก เพราะหากนิ่งเฉยอาจเผชิญกับภัยคุกคามจากอิหร่านกรณีการพัฒนานิวเคลียร์อิหร่านและสงครามตัวแทน (proxy war) ในภูมิภาค

๓. ชาอูตีอาระเบียเชื่อมั่นว่าเงินสามารถตอบสนองแนวนโยบายชาอูตีอาระเบียยุคใหม่ ที่เน้นสร้างความหลากหลายเชิงธุรกิจ ไม่เน้นเฉพาะภาคพลังงานเพียงด้านเดียว เนื่องจากชาอูตีอาระเบียหวังดึงดูดลงทุนจากจีนให้มาร่วมลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การแปรรูปอาหาร และการพัฒนา ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลรวมถึงปัญญาประดิษฐ์

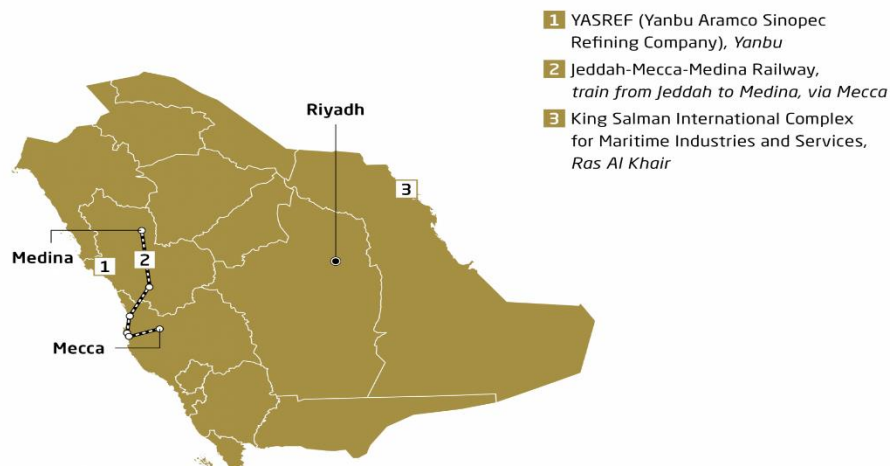
ขณะที่จีนมองว่าการปรับตัวเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจภายในประเทศ ต้องอาศัยภาคพลังงานเป็นตัวขับเคลื่อน เหตุเพราะสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ยืดเยื้อยาวนานส่งผลให้ราคาพลังงานในตลาดโลกผันผวนต่อเนื่อง ดังนั้น การสร้างพันธมิตรในกลุ่มประเทศอ่าวอาหรับจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของจีน และไม่ใช่เพียงชาอูตีอาระเบียเท่านั้น กาตาร์เป็นอีกประเทศหนึ่งที่จีนลงนามความร่วมมือนำเข้าพลังงานประเภทก๊าซเป็นเวลาถึง ๒๗ ปี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านพลังงานและรับมือต่อสถานการณ์การคว่ำบาตรจากตะวันตกที่พยายามแสดงบทบาทตอบโต้จีนกรณีได้หวน นอกจากนี้การเป็นพันธมิตรกับกลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับจะส่งผลให้จีนมีอำนาจต่อรองราคาน้ำมันที่นำเข้าจากรัสเซียแบบรัฐต่อรัฐ (Government to Government : G to G) เพื่อให้ได้ดุลการค้าเมื่อเทียบกับราคาการนำเข้าที่ผ่านมาด้วย

อย่างไรก็ดี ชาอูตีอาระเบียและประเทศในภูมิภาคความร่วมมืออ่าวอาหรับยังคงรักษาดุลอำนาจไว้ อย่างเหมาะสม เพราะบทบาทและการแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐฯ มีผลต่อการจัดระเบียบโลกและการขยายอิทธิพลเชิงภูมิรัฐศาสตร์ส่งผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญ ด้วยเหตุนี้ ชาอูตีอาระเบียจึงยังคงรักษาความเป็นพันธมิตรอย่างเหนียวแน่นกับสหรัฐฯ ด้านความมั่นคงและการทหาร เห็นได้จากยอดสั่งซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์จากสหรัฐฯ ระหว่างปี ๒๐๑๕ - ๒๐๑๙ คิดเป็นร้อยละ ๗๓ เพื่อประกันความมั่นคงในภูมิภาคจากภัยคุกคามของอิหร่าน กรณีนี้ทำให้เห็นว่ากลุ่มประเทศอ่าวอาหรับยังคงรักษาผลประโยชน์ในภูมิภาคโดยใช้นโยบายความมั่นคงผ่านการให้ความคุ้มกันทางทหารของสหรัฐฯ ๖ ที่ไม่ต้องการให้ภูมิภาคนี้หันไปพึ่งพารัสเซียหรือจีนแทน สัญญาดังกล่าวสะท้อนผ่านการทวงตักจากสหรัฐฯ ที่ส่งไปยังสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เพราะรัฐบาลอาบูดาบีกำลังแสดงท่าทีใกล้ชิดกับจีน โดยเปิดสัมปทานให้บริษัทจีนเข้ามาดำเนินโครงการก่อสร้างท่าเรือแห่งใหม่ในอาบูดาบี แต่สหรัฐฯ เรียกร้องให้รัฐบาลสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์พิจารณายุติโครงการดังกล่าว เพราะมองว่าจีนอาจใช้ท่าเรือแห่งนี้สนับสนุนยุทธศาสตร์ทางทหารในอนาคต เรื่องดังกล่าวอาจเป็นข้อกังวลของสหรัฐฯ ที่มองว่า บางประเทศในภูมิภาคอ่าวอาหรับอาจแสวงหาความร่วมมือกับรัสเซียหรือจีนในการพัฒนาโครงการนิวเคลียร์เพื่อต่อต้านภัยคุกคามจากอิหร่านแทน เพราะประเทศในภูมิภาคนี้อาจประเมินว่าการกระจายอุตสาหกรรมนิวเคลียร์อิหร่านที่นำโดยสหรัฐฯ และพันธมิตรชาติตะวันตกมีแนวโน้มที่ไม่คืบหน้าและมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ทำให้สหรัฐฯ รู้สึกกังวล เพราะไม่เพียงเปิดให้จีนสามารถขยายอิทธิพลเชิงภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคนี้ แต่อาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในภูมิภาคนี้ได้เช่นกัน

Factsheet: Saudi Arabia's relations with China and the US

MAIN CHINA-BACKED INFRASTRUCTURE PROJECTS AND HOLDINGS

FORMAL LEVEL OF PARTNERSHIP (WITH CHINA ONLY)

Comprehensive Strategic Partnership
(全面战略伙伴关系)

NUMBER OF HIGH-LEVEL VISITS (2017-2022)

CHINESE FDI (2013-2021)

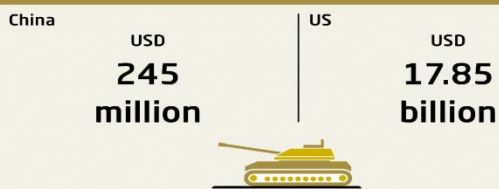
USD
2.32 billion

BILATERAL TRADE (2020)

ARMS TRADE (IMPORTS AND EXPORTS, 2013-2021)

Sources: MERICS, China's Ministry of Foreign Affairs, Comtrade, SIPRI, AEI China Global Investment Tracker

© MERICS

หากวิเคราะห์สถานการณ์ความเป็นไปในปัจจุบันพบว่า การดำเนินยุทธศาสตร์ของซาอุดีอาระเบียกับสหรัฐฯ ในมิติด้านการเมืองและนโยบายต่างประเทศด้านความมั่นคง ยังคงอยู่ในระดับที่สูงเมื่อเทียบกับจีน เห็นได้จากยอดการสั่งซื้ออาวุธจากสหรัฐฯ ในปี ๒๐๒๑ พบว่าสูงถึง ๑.๓ พันล้านดอลลาร์ ในขณะที่ยอดการสั่งซื้ออาวุธจากจีนเมื่อปีที่ผ่านมา มีเพียง ๔๐ ล้านดอลลาร์ แต่หากมองในระยะยาว อาจประเมินได้ว่า ซาอุดีอาระเบียอาจปรับท่าทีเหล่านี้ในทิศทางที่แตกต่างไปจากเดิม เห็นได้จากมุมมองของผู้นำยุคใหม่ นำโดยเจ้าชายมูฮัมหมัด บิน ซัลมาน มกุฎราชกุมารและนายกรัฐมนตรีซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเน้นการพัฒนาประเทศแบบก้าวหน้าและมักพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ในการทำสัญญาซื้ออาวุธจากประเทศอื่น ๆ นอกจากสหรัฐฯ โดยเฉพาะประเทศแถบยุโรป อาทิ ตุรกี หรือแม้กระทั่งรัสเซีย ยังไม่รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายตามวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาอาวุธและอุตสาหกรรมทางทหารที่อาจผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ภายในประเทศก็อาจเป็นไปได้

สำหรับมุมมองของผู้เขียนมองว่า ท่าที่ซาอุดีอาระเบียเริ่มชัดเจนขึ้นในมิติดุลแห่งอำนาจ (balance of power) เทียบกันระหว่างสหรัฐฯ กับจีน โดยเฉพาะในยุคของเจ้าชายมูฮัมหมัด บินซัลมาน มกุฎราชกุมาร และนายกรัฐมนตรี ที่กลายเป็นผู้เล่นที่ทรงอิทธิพลในภูมิภาค เห็นได้จากเหตุการณ์ที่รัสเซียเริ่มใช้ปฏิบัติการทางทหารบุกยึดยูเครน เรื่อยมาจนเกิดวิกฤติขาดแคลนพลังงานในยุโรป กรณีรัสเซียตัดสินใจปิดท่อส่งก๊าซเข้าไปในยุโรป ทำให้ในช่วงเดือนมีนาคม ๒๐๒๒ ผู้นำสหรัฐฯ เรียกร้องให้กลุ่มประเทศโอเปกพลัส (OPEC+)^๒ เพิ่มสัดส่วนการผลิตน้ำมันรวมทั้งก๊าซธรรมชาติเหลวเพื่อส่งไปยังยุโรป แต่ดูเหมือนว่าท่าทีของประเทศสมาชิกโอเปก นำโดย ซาอุดีอาระเบีย และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ไม่ตอบสนองต่อความพยายามของสหรัฐฯ ดังกล่าว

^๒ OPEC ย่อมาจาก Organization of Petroleum Exporting Countries หรือ องค์การร่วมประเทศผู้ผลิตน้ำมัน เพื่อการส่งออก ก่อตั้งอย่างเป็นทางการในปี ๑๙๖๐ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกทั้งหมด ๑๓ ประเทศ ได้แก่ อิรัก คูเวต ซาอุดีอาระเบีย เวเนซุเอลา ลิเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แอลจีเรีย ไนจีเรีย กาบอง แองโกลา อิเควทอเรียลกินี สาธารณรัฐคองโก และมีพันธมิตรเข้าเป็นสมาชิกใหม่เพิ่มมาอีก ๑๐ ประเทศ เรียกว่า โอเปกพลัส นำโดยรัสเซีย

ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ระบบโลกเปลี่ยนไปจากเดิม หลายประเทศยกระดับการแข่งขันเพื่อสร้างอำนาจต่อรองมากขึ้น ยังมีหลายขั้วอำนาจ (multipolar system) จะส่งผลทำให้เกิดความชัดเจนต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศแบบปัจเจกและระบบภายในประเทศ สอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ชัดจากยุทธศาสตร์ด้านพลังงานของซาอุดีอาระเบีย ที่ประเมินดุลอำนาจของรัสเซียในฐานะแกนนำกลุ่มโอเปกพลัส ทำให้การตัดสินใจในการเพิ่มหรือลดกำลังการผลิตน้ำมันในตลาดพลังงานดำเนินไปตามกลไกของภาคีสมาชิกอย่างเคร่งครัด แม้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสหรัฐฯ เรียกร้องให้ซาอุดีอาระเบียในฐานะพันธมิตรแนบแน่นและยังเป็นประเทศแกนนำในฐานะประเทศผู้ก่อตั้งกลุ่มโอเปกยุคเริ่มแรก โดยขอการสนับสนุนและโน้มน้าวภาคีสมาชิกในกลุ่มให้เพิ่มกำลังการผลิตน้ำมันเพื่อส่งไปยังตลาดยุโรป หวังทดแทนพลังงานในสัดส่วนที่เคยนำเข้าจากรัสเซีย แต่ประเด็นนี้กลับไม่ได้รับการตอบสนองจากทั้งซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เนื่องจากกลุ่มโอเปกพลัสอ้างว่าการดำเนินการดังกล่าวอาจทำให้เกิดการสูญเสียค่าการตลาดและส่งผลกระทบต่อราคาพลังงานในตลาดโลก

บทสรุป

ซาอุดีอาระเบียในยุคการบริหารประเทศภายใต้การนำของเจ้าชายมุฮัมมัด บินซัลมาน มกุฎราชกุมาร และนายกรัฐมนตรี ผู้นำรุ่นใหม่แนวปฏิรูป ได้ประเมินถึงสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป แบบหลายขั้วอำนาจ (Multipolar System) ส่งผลทำให้ต้องปรับนโยบายต่างประเทศที่เคยปฏิบัติมา เห็นได้จากในช่วงปี ๒๐๒๑ เป็นต้นมา ซาอุดีอาระเบียเริ่มปรับท่าทีและยกระดับความเป็นหุ้นส่วน ยุทธศาสตร์ทางด้านเศรษฐกิจและการค้ากับจีนแบบก้าวกระโดด หวังผลเพื่อขยายกรอบการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน การเพิ่มช่องทางธุรกิจที่หลากหลาย ลดการพึ่งพารายได้จากน้ำมัน เพื่อตอบสนอง แผนยุทธศาสตร์ประเทศภายใต้วิสัยทัศน์ ๒๐๓๐ ขณะเดียวกันยังคงรักษาความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ โดยเฉพาะด้านความมั่นคงและการทหารด้วยการทุ่มงบประมาณมหาศาลในการทำสัญญาสั่งซื้ออาวุธ เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในภูมิภาคจากภัยคุกคามของอิหร่าน แต่ดูเหมือนว่าในระยะหลัง กลุ่มประเทศอ่าวอาหรับรวมทั้งซาอุดีอาระเบียในฐานะผู้เล่นหลักเริ่มหันไปมองจีนที่ก้าวขึ้นมาขยายอิทธิพล เคียงคู่กับสหรัฐฯ ในทุกด้าน เพื่อถ่วงดุลอำนาจระหว่างสองประเทศในภูมิภาคซึ่งต้องใช้กระบวนการ ตัดสินใจอย่างรอบคอบ ตัวอย่างวิกฤตีสงครามในยูเครนอาจเป็นคำตอบสะท้อนให้เห็นว่า สหรัฐฯ ไม่สามารถโน้มน้าวกลุ่มประเทศโอเปกพลัสนำโดยซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และรัสเซีย ให้เพิ่มกำลังการผลิตน้ำมันเพื่อส่งไปยังกลุ่มประเทศยุโรปหวังทดแทนสัดส่วนที่เคยนำเข้าจากรัสเซีย ก่อนสงครามบุกยึดยูเครน

ด้วยเหตุนี้ จึงสรุปได้ว่า สหรัฐฯ จีน และรัสเซีย เป็นประเทศที่ทรงอิทธิพลในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ทำให้แนวโน้มระบบการเมืองระหว่างประเทศเป็นแบบหลายขั้วอำนาจ ซาอุดีอาระเบียจึงต้องปรับตัวในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสมดุลกันระหว่างสหรัฐฯ จีน และรัสเซีย ยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน บทบาทสหรัฐฯ ในมุมมองของซาอุดีอาระเบียกำลังลดลงเนื่องจากขาดความเชื่อมั่น เพราะไม่สามารถให้หลักประกันความมั่นคงในภูมิภาคอย่างที่เคยจะเป็น ด้วยประสิทธิภาพของระบบ ตอบโต้อากาศยานและขีปนาวุธที่มีอยู่ ยังไม่รวมถึงปัญหานิวเคลียร์อิหร่านและสงครามตัวแทนที่เกิดขึ้น ในภูมิภาคตะวันออกกลาง^๓ โดยเฉพาะปฏิบัติการโจมตีเป้าหมายที่เป็นคลังน้ำมันบริษัทอารามโกของ ซาอุดีอาระเบียเมื่อเดือนมีนาคม ๒๐๒๒ ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making) ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ (Foreign Policy) ของซาอุดีอาระเบียและกลุ่มประเทศ ความร่วมมืออ่าวอาหรับโดยรวม

^๓ กลุ่มกบฏฮูตี (The Houthi movement) ในเยเมน (ที่ได้รับการสนับสนุนอาวุธและอากาศยานไร้คนขับจากอิหร่าน)

- [illegible]